

Magyarország

Az energiaközösségek szabályozási keretrendszere

COMMENCE Community Energy in Central Europe

2024. május

Supported by:

based on a decision of the German Bundestag

TARTALOMJEGYZÉK

2. Vezetői összefoglaló	3
3. English Summary	4
3.1 National Overview - Hungary	4
3.2 Legislation and Types of Communities	4
3.3 Establishing a Community	5
3.4 Electricity sharing	5
3.5 Conclusion	6
4. Jogi helyzetkép	7
5. Az energiaközösségek típusai	8
6. Ki alakíthat energiaközösséget?.....	10
7. Mire van szükség egy energiaközösség megalapításához?	11
8. Egy energiaközösség működésének bemutatása	12
9. Az energiamegosztás gyakorlata	13
10. Energiaközösségek és az elosztó hálózat	13
11. Fogyasztóvédelem az energiaközösségen belül	15
12. Támogatási rendszerek	15
12.1 Pályázati lehetőségek	15
12.2 METÁR	15
12.3 Adókedvezmények, mentességek	16
12.4 Lakossági energiaár támogatások.....	17
13. Innovációk az energiaközösségen belül	17
13.1 Szabályozási tesztkörnyezet	17
13.2 Okosmérők	17
13.3 Rugalmassági szolgáltatások	18
13.4 Innovatív energiaközösségek támogatása	18
14. A legfontosabb azonosított akadályok	18
15. Megállapítások	19

2. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Magyarországon a villamosenergia belső piacára vonatkozó (IEMD) és a megújuló energiáról szóló (RED II) EU irányelvek átültetése 2021-ben kezdődött, s ezzel együtt született meg a villamosenergia-ágazat első energiaközösségi koncepciója. A két irányelv szerinti (állampolgári) energiaközösségek (CEC) és a megújulóenergia-közösségek (REC) fogalma is már megjelent a Villamosenergia törvényben (VET), azonban a létrehozásukra és működtetésükre vonatkozó jogszabályi hiányosságokat pótolni szükséges.

Az energiaközösségek létrejöttének legfőbb ösztönzője Magyarországon két pályázati támogatási felhívás volt, amelynek nyomán közel 20 kísérleti projekt kapott támogatást energiaközösség létrehozására és megújulóenergia-beruházás megvalósítására.

2024 áprilisáig négy energiaközösség regisztrációja történt meg a Villamosenergiáról szóló törvény és annak végrehajtási rendelete alapján, azonban jogszabályi hiányosságok, jogalkalmazási bizonytalanságok miatt, valamint megfelelő támogató keretrendszer nélkül ezek az energiaközösségek mindeddig sem tudták érdemben megkezdeni tevékenységüket. A kísérleti projektek egyik célja, hogy új működési modellek kidolgozása és kipróbálása mellett az új szabályozásra is iránymutatóak legyenek. Ennek törvényes alapja (szabályozási tesztkörnyezet) is megvan, viszont a részletszabályok hiányában egyelőre nem tudják betölteni szerepüket.

2024-től a Gáztörvénybe (GET) bekerült a megújuló hőenergia-közösség fogalma, de az nincs összhangban a VET meghatározásával, továbbá a regisztrációjának, működésének részletszabályai is hiányoznak.

A jogi definíciókon és szabályozáson kívül azonban lényeges kihívás a megfelelő támogatási rendszer kiépítése, s annak biztosítása, hogy valódi előnyökkel járjon az energia- és megújulóenergia-közösségek alakítása. Jelenleg a közösségienergia-kezdeményezések számára nem jelent előnyt, ha energiaközösségi regisztrációt kérnek. A pénzügyi támogatások mellett a közösségi energia hatékonyabb előmozdítása érdekében át kell gondolni és le kell építeni az akadályozó intézkedéseket.

A legtöbb akadály jogi természetű, további, részletes szabályozásra van szükség a villamosenergia-megosztás, az elszámolás, az adatokhoz való hozzáférés stb. tekintetében. Emellett, még ha az energiapiaci struktúra jogi keretei lehetővé is tennék az energiaközösségek aktív részvételét az energiapiacra, a lakosok nem motiváltak az energiaközösségekben való részvételre, elsősorban az egyéni termelő-fogyasztóvá válásra ösztönzi őket a jelenlegi támogatási és tarifa struktúra.

Az energiaközösségek magyarországi elterjesztésének legfontosabb lépései a kísérleti projektek számára a szabályozási tesztkörnyezet biztosítása, majd a sikeresen tesztelt üzleti modellek elterjesztéséhez szükséges jogszabálymódosítások megvalósítása, ezt követően pedig az új energiaközösségi kezdeményezések megvalósításához szükséges műszaki, jogi, szervezési, finanszírozási tanácsadó szolgáltatások, pénzügyi támogatások biztosítása.

3.1 National Overview - Hungary

The transposition of the IEMD and RED II started in 2021 and the first concept for energy community for the electricity sector was created in that year. The legislation has been amended several times for the last few years to better integrate the new actors into the energy markets. Until now four energy communities have been established and registered, however, due to several legal gaps and uncertainties, and without an appropriate enabling framework, these energy communities were not able to start their activities in merit so far. Further developments are necessary in the national regulation as well as in the technical and financial support schemes for community energy initiatives.

3.2 Legislation and Types of Communities

The transposition of the IEMD¹ and RED II² has begun with the amendment of the existing national legislation governing the national electricity market in 2021. Renewable energy community (REC) was defined as a sub-type of citizen energy community (CEC) in the national law³ and the scope of its activity was limited to electricity.

The term of CEC was transposed as 'energy community' which is a cooperative society or non-profit business association, of which primary purpose to provide

environmental, economic or social community benefits to its members or in the field specified in the energy community's instrument of constitution and which is carrying out at least one of the activities listed by the law.

In addition, the domestic legislation provides two different REC definitions. The first is defined as a sub-type of energy community (CEC) which produces electricity from renewable energy sources, and consumes, stores or sells such electricity, which is directed by a member or members whose connection points are in the same high or medium-voltage transformer station zone as the connection points of the electricity storage facility and power plant owned by the REC. In other respect, RECs are subject to the provisions on energy communities.

Due to an amendment to the Act on Natural Gas⁴ which entered into force in 2024, a new concept of REC was established in the area of heating and cooling not concerning the REC definition provided by the electricity law. Therefore, the national law provides for two different concepts of RECs with different requirements on the possible legal forms, the scope of activities and members, and the right to control. In the field of electricity, RECs can already be established and registered by the competent authority, while the specific rules for RECs in the field of heating and cooling are still missing.

The domestic concept of a REC is not entirely in line with EU requirements. The

1 Act LXXXVI of 2007 on Electricity, <https://njt.hu/jogszabaly/2007-86-00-00>

2 Directive (EU) 2018/2001 of 11 December 2018 on the promotion of the use of energy from renewable sources, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L2001>

3 Act LXXXVI of 2007 on Electricity, <https://njt.hu/jogszabaly/2007-86-00-00>

4 Act XL of 2008 on Gas Supply, <https://njt.hu/jogszabaly/2008-40-00-00>

RED II's renewable energy community category covers all energy types (not only electricity and cooling/heating). At the same time, in the case of the REC for electricity - as a sub-type of CEC - does not exclude large companies from its membership.

3.3 Establishing a Community

To set up an energy community, as first the legal entity (cooperative or non-profit business association) has to be established. After the legal person is established, it may initiate its registration as an energy community/renewable energy community at the MEKH⁵ (Hungarian Energy and Public Utility Regulatory Authority). It is not required to have an authorisation for energy community operation, but the applicant is required to apply for registration 75 days before starting the activity.

To carry out activities qualifying a community as energy community, the national law requires authorisation or sets out other requirements to meet. As a main rule, production, trade, aggregation, storage of electricity and establishment of grids fall under permitting obligation. A simplified licence is needed for small power plants with a rated capacity of 0.5 MW or more (but under 50 MW). Rights and obligations of members in an energy community as a legal person are determined in the Civil Code governing the main rules of cooperative and business associations. With regard to energy communities or other collective actions, e.g. jointly acting self-consumers or group of active customers, the civil law does not provide specific rules. The national legislation does not stipulate specific rights or obligations for the contracts of energy communities. CECs or e-RECs may participate in the energy market and may enter into contractual relations as other participants via contracts already provided by the existing legislation.

To obtain access to the network, access contracts (the network connection contract and the network use contract) must be concluded between the network user and the network operator. The first document sets out the technical arrangements and conditions for connection to the network, the property boundaries, the details of the connection points, the metering data, and the power available at the point of consumption.

The network use contract ensures the continuous supply of the purchased electricity and energy, the installation and commissioning of the metering equipment in accordance with the specifications, the continuous reading of the meter and the transmission of the data to the system operator. Furthermore, a market participant that does not form a balancing group, has to join a balancing group by means of a balancing group membership contract with the balancing group manager. Each consumption point must belong to one balancing group. The contract is concluded between the consumer and the responsible balancing group.

Several subsidy programmes can finance RES projects and pilot energy community projects. However, long-term financial measures supporting CECs/RECS, are not in place, and the state-determined public utility prices (household utility cost cap) and high taxes hinder the uptake of such collective actions. There are no clear benefits for the public to join an energy community yet.

3.4 Electricity sharing

Energy communities are entitled to share the electricity produced by them. Provisions on electricity sharing have been adopted in 2021 which concept became slightly more detailed in 2022. Electricity sharing the supply of electricity generated or stored by an active customer or energy community, provided directly to

⁵ <https://www.mekh.hu/home>

another user or energy community through the public utility system, a private line or customer connection system, or to a final customer through a private line. Or electricity sharing can be the supply of electricity generated or stored by a final customer through a private line directly to the authorized operator of the private line. Electricity sharing can be carried out with or even without consideration.

Although the legal definition has been specified in recent years, the legal and technical questions on sharing still need to be solved, as this is one of the main barriers hindering the uptake of energy communities.

3.5 Conclusion

Hungary has already established the basic legal framework for the development of community energy. The term of CEC and REC have been transposed into national law, however, relevant gaps in the legislation concerning their establishment and operation should be filled. For instance, electricity sharing as a possible activity of CECs/RECs is not regulated in sufficient detail, although significant steps have been taken by the legislation with the amendments that entered during the last 2 years.

Beyond the legal definition and provisions, the primary challenge is to bring real benefits to energy and renewable energy communities and build a supportive framework. At present, there is no advantage for a community energy initiative to register as an energy community and, therefore, no incentive. In addition to subsidies, specific financial measures need to be rethought and dismantled to promote community energy more effectively.

Most of the barriers are of a legal nature, i.e. several bylaws must be adopted which would regulate electricity sharing, settlement, access to data etc. in detail.

Furthermore, even if the legal framework of energy market structure would enable active participation of energy communities in the energy market but residents are not motivated to participate in energy communities.

The most important steps for the expansion of energy communities in Hungary are to provide a regulatory sandbox for pilot projects, then to implement the necessary legislative amendments for the dissemination of successfully tested business models, and then to provide the technical, legal, organisational, financial advisory services and financial support necessary for the implementation of new energy community initiatives.

4. JOGI HELYZETKÉP

A közösségek energiatermelésben történő aktív részvételét biztosító jogi keret kialakítása a belső villamosenergia-piacra vonatkozó irányelv (IEMD)⁶ és a megújulóenergia-irányelv, azaz a RED II⁷ átültetésével 2021-ben megkezdődött, azonban egyelőre nem teljes. Az egyes fogalmak többé-kevésbé átkerültek a magyar szabályozásba, azonban ezek egy része nem felel meg az uniós terminológiának, de a közösségek működését elősegítő, egyértelmű szabályozás is sok szempontból még hiányos.

A közösségienergia-kezdemenyvezésekre vonatkozó szabályok átültetése a VET⁸ 2021-es jelentős módosításával kezdődött el. E törvénybe kerültek be például az IEMD aktív felhasználó, a polgári energiaközösség fogalmai, valamint a RED II együttesen eljáró termelő-fogyasztók és a megújulóenergia-közösség definíciói. A VET ülteti át az aggregálási tevékenységre és a villamosenergia-megosztásra és tárolásra vonatkozó szabályokat is.

A megújulóenergia-közösség az energiaközösség alkategóriájaként került definiálásra, s egészen 2024. január 1-jéig megújulóenergia-közösség csak a villamosenergia terén volt létrehozható. Ezen a helyzeten változtatott a földgázellátási törvény, a GET⁹ 2024 első napjával hatályba lépett módosítása, amely bevezette a megújulóhőenergia-közösség fogalmát, habár egyelőre a részletszabályok

hiánya miatt nem hozhatók létre a gyakorlatban.¹⁰

A jogszabályi keret folyamatosan változik annak érdekében, hogy beillesse a közösségi energiatermelést a magyar energetikai szabályozásba és számos részlet-szabály hiányzik még, pl. a megújulóhőenergia-közösségek együttműködő földgázrendszerhez történő csatlakozásának feltételeinek kidolgozása is hátra van.

A megújulóenergia-projektek megvalósulása ösztönzése és engedélyezésének felgyorsítása érdekében a VET és a végrehajtását szolgáló kormányrendelet¹¹ (VET Vhr.) bevezette a könnyített térség fogalmát. Könnyített térség azon járás közigazgatási területén jelölhető ki, ahol

- naperőművek létesítése vagy bővítése esetén a globálsugárzás átlagos évi összege a járásra vetítve meghaladja a 4900 MJ/m²-t,
- szél erőművek létesítése vagy bővítése esetén a szél energiasűrűsége járásra vetítve 150 méteres magasságban meghaladja az 500 W/m²-t, vagy
- a szél erőmű vagy szél erőmű park már rendelkezik hatályos kiserőművi összevont engedéllyel és hálózati csatlakozási szerződéssel.

6 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/944 irányelve (2019.június 5.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX:32019L0944> (letöltés ideje: 2022. 08. 11.)

7 Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2018/2001 irányelve a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L2001&from=EN>

8 a villamosenergiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény

9 a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény

10 2023. évi XCIX. törvény egyes energetikai tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról, 91.§ (4) bek.

11 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

Az energiaügyi miniszter a könnyített térség kijelölésére irányuló javaslatát a kijelöléssel érintett helyi és vármegyei önkormányzatnak csupán tájékoztatásul küldi meg.

5. AZ ENERGIAKÖZÖSSÉGEK TÍPUSAI

A magyar jogban jelenleg három típusa létezik az energiaközösségeknek:

- energiaközösség (VET 66/B.§ (1) bekezdés)
- megújulóenergia-közösség (VET 66/B.§ (1) bekezdés)
- megújulóhőenergia-közösség (GET 3. § 49.k pont):
 - a RED II 2. cikk 16. pontja – renewable energy community (REC)

ENERGIAKÖZÖSSÉG

Az IEMD 2. cikk 11. pontja – citizen energy community (CEC) átültetését célzó a VET ezen fogalma. A választható jogi formája Magyarországon a szövetkezet vagy nonprofit gazdasági társasági forma (kkt, bt, kft vagy rt).

Az energiaközösség elsődleges célja nem lehet a pénzügyi haszonszerzés, hanem hogy a tagjai számára, vagy az energiaközösség létesítő okiratában megjelölt működési területen környezeti, gazdasági és szociális közösségi előnyöket biztosítson. Az energiaközösség villamosenergiát termel, tárol, fogyaszt, elosztói rugalmassági szolgáltatást nyújt, villamosenergiát oszt meg, aggregál, elektromobilitás-szolgáltatást nyújt vagy elektromos töltőberendezést üzemeltet. A VET értelmében az energiaközösség a környezeti, gazdasági és szociális közösségi előnyöket ezen tevékenységek valamelyiknek végzése „által” biztosítja. Ilyen feltétel azonban, amely szerint az energiaközösség vagy a megújulóenergia-közösség az említett előnyöket csak a jogszabályban felsorolt tevékenységek végzése révén biztosíthatná, sem az uniós definíciókból, sem más irányelvi szabályból nem következik. Emellett pedig hiányzik a végezhető tevékenységek felsorolásából az energiahatékonysági szolgáltatás és egyéb energetikai tevékenység kategóriája, ami szintén ellentmond az uniós definíciónak.

MEGÚJULÓENERGIA-KÖZÖSSÉG

A RED II 2. cikk 16. pontja – renewable energy community (REC) – átültetését szolgálja, de azt csak részben valósítja meg.

A megújulóenergia-közösség a villamosenergia területén az energiaközösség altípusaként jelenik meg, s az energiaközösségre előírt szabályokat kell alkalmazni rá, vagyis a lehetséges jogi forma és a cél mindkettőnél megegyezik. Ez már önmagában is ellentétes a RED II szabályrendszerével, amely nem szűkíti le a megújulóenergia-közösség létrehozásának lehetőségét bizonyos energetikai területekre.

Az energiaközösséghez képest a megújulóenergia-közösség megújuló energiaforrásból termel villamos energiát, ilyen villamos energiát fogyaszt, tárol vagy

értékesít. A megújulóenergia-közösség tényleges irányítását olyan tag vagy tagok látják el a megújulóenergia-közösség irányítását, akik/amelyek felhasználási helyeinek csatlakozási pontjai a megújulóenergia-közösség tulajdonában álló villamosenergia-tároló és erőmű csatlakozási pontjaival ugyanazon nagy/középfeszültségű transzformátorállomási körzetben helyezkednek el. A RED II követelményeihez képest a villamosenergiára történő szűkítés a tényleges irányítás feltételeiben is megmutatkozik. A RED II szerint a tényleges irányítást a közösség megújulóenergia-projektjének közelében található tagok látják el.

A VET alapján az energiaközösség (beleértve ebbe a megújulóenergia-közösséget is) nem végezhet átviteli rendszerirányítási, villamos energia elosztási, egyetemes szolgáltatási, szervezett villamosenergia-piac működtetési tevékenységet.

A VET az energiaközösségek tényleges irányítása kapcsán az uniós szabályokhoz képest némileg szintén eltérő szabályt tartalmaz, mikor rögzíti, hogy az energiaközösségben az a természetes vagy jogi személy, aki foglalkozását vagy elsődleges gazdasági tevékenységét villamosenergia, gázellátás területén fejti ki, nem lehet az energiaközösség ügyvezetését egyedül vagy - amennyiben az energiaközösség ügyvezetését több személyből álló testület látja el - többségben ellátó tagja. Az energiaközösség ilyen tagja az energiaközösség döntéshozó szervében nem vehet részt az irányítási jog gyakorlásához szükséges mértékben.

MEGÚJULÓHŐENERGIA-KÖZÖSSÉG

Megújulóenergia-közösség az energiaközösség alkategóriájaként került definiálásra, s egészen 2024. január 1-jéig megújulóenergia-közösség csak a villamosenergia terén, a Vet. hatálya alatt volt létrehozható.

A megújulóhőenergia-közösség olyan – természetes személyekből, kis- és kö-

zép vállalkozásokból álló – jogi személy, amelynek elsődleges célja nem profit termelése, hanem az, hogy környezeti, gazdasági, szociális-közösségi szempontból részvényesei, tagjai, illetve működési területének környéke javát szolgálja azzal, hogy jogosult megújuló energiaforrásból energiát termel, fogyaszt, tárol vagy értékesít, továbbá a tulajdonában levő, illetve általa fejlesztett megújulóenergia-projekt által termelt fűtési, illetve hűtési energiát a megújulóhőenergia-közösségen belül megoszt. A helyi önkormányzat a jogi személy tagja lehet.

A VET fogalmához képest a GET bármely jogi személy részére lehetővé teszi elviekben az ilyen közösség alapítását, a tagság körét azonban korlátozza. Ehelyütt már érvényesül a RED II követelménye, amely szerint nagyvállalkozás nem lehet tag a megújulóenergia-közösségben.

A megújulóhőenergia-közösségek hazai szabályozása nem biztosítja, hogy az irányítás a helyi szereplők – a közelben található tagok - kezében legyen.

A megosztás joga a VET-ben már szerepel, a GET és annak végrehajtási jogszabályai azonban erre nem tartalmaznak szabályokat. Azt a törvény szerint kormányrendelet fogja tartalmazni.

A RED II szerint a megújulóenergia-közösség bármely energetikai területen létrehozható, s alapítása, működése során hangsúlyos a lokalitás. Az irányítás joga a megújulóenergia-projekt közelében levő tagokat kell, hogy illesse, a tevékenység pedig környezeti, gazdasági, szociális előnyökkel jár a tagok, a működési területen élők számára is.

A megújuló(hő)energia-közösség fogalmak nincsenek egészen összhangban az uniós követelményekkel. A RED II megújulóenergia-közösség kategóriája valamennyi energiatípusra kiterjed, - és ellentétben a magyar szabályozással a tagok köréből a nagyvállalkozásokat kizárja.

Ezen túlmenően a VET-ben megjelenik az aktív fogyasztók (IEMD 2. cikk 8. pont) és az együttesen eljáró termelő-fogyasztók kategóriája (RED II 2. cikk 15. pont) is. Habár ezek a csoportok nem rendelkeznek külön jogi személyiséggel, jelentős szerepük van a decentralizált energiatermelésben.

Együttesen tevékenykedő aktív felhasználók azok a felhasználók, akik közös csatlakozási ponton keresztül csatlakoznak a közcélú hálózatra, és az általuk termelt vagy tárolt villamos energiát a közös csatlakozási ponton felhasználják, a közcélú hálózatra betáplálják, vagy fogyasztásuk vagy betáplálásuk rugalmasságát felajánlják.

Az az aktív felhasználó, aki megújuló energiaforrásból saját fogyasztásra termel villamos energiát, vagy a saját maga által megújuló energiaforrásból termelt villamos energiát tárol vagy értékesít, minősül termelő-fogyasztónak. Amennyiben legalább két termelő-fogyasztó, akik e tevékenységüket ugyanazon épületben fejtik ki és megállapodnak egy együttműködésről, együttesen eljáró termelő-fogyasztónak tekintendők. Ez tipikusan a társasházi együttműködésekre vonatkozó fogalom.

6. KI ALAKÍTHAT ENERGIAKÖZÖSSÉGET?

A VET 66/B.§ (1) és (1a) bekezdései alapján energiaközösség/megújulóenergia-közösség szövetkezetként, vagy nonprofit gazdasági társasági formában alakulhat Magyarországon. A GET alapján létrehozható megújulóhő-energiaközösséggel szemben nincs ilyen követelmény, az bármilyen jogi személy lehet (azaz akár egyesület is).

Az energiaközösségek tagsága a VET szabályai alapján nem korlátozott. Vagyis annak tagja lehet bármely természetes vagy jogi személy, ideértve a helyi önkormányzatokat is.

A helyi önkormányzatok, illetve az állami vagy önkormányzati tulajdonban levő vállalatok tagságának lehetősége mégsem korlátlan. Ezzel kapcsolatban a nemzeti vagyonról szóló törvény rendelkezéseit és az egyes jogi személyekre irányadó polgári jogi rendelkezéseket is figyelembe kell venni.

Az önkormányzatnak a non-profit gazdasági társaság alapítása esetén a nemzeti vagyonról szóló törvény rendelkezéseit is szem előtt kell tartania. Az a nonprofit gazdasági társaság, amelyben az állam vagy a helyi önkormányzat külön-külön vagy együttesen többségi befolyással rendelkezik, csak többségi állami vagy önkormányzati tulajdonú nonprofit gazdasági társaságban szerezhethet részesedést, és csak olyan nonprofit gazdasági társaságot alapíthat, amelyben többségi tulajdoni részesedéssel rendelkezik.

Az önkormányzatok szövetkezeti tagságával kapcsolatban pedig megfontolandó, hogy a szavazati jog nem feltétlenül arányos az önkormányzat vagyoni részesedésével (az egy tag egy szavazat elve miatt).

A szervezetben, amely legalább 3 taggal alakulhat, a nem természetes személy tagok száma nem haladhatja meg a taglétszám egyharmadát. A gazdasági társaságoknál a közkereseti társaság (kkt.) és a betéti társaság (bt.) esetében legalább két tagnak kell lennie, míg korlátolt felelősségű társaság (kft.) vagy részvénytársaság (rt.) akár egy taggal is létrehozható.

Megújulóhőenergia-közösség bármely jogi személy formájában létrehozható, azonban annak tagsági körét a GET korlátozza. Annak nem lehet tagja nagyvállalat, függetlenül attól, hogy állami, önkormányzati vagy más tulajdonban van-e.

7. MIRE VAN SZÜKSÉG EGY ENERGIAKÖZÖSSÉG MEGALAPÍTÁSÁHOZ?

Az energiaközösség alapításának adminisztratív folyamatában két jelentős, egymást követő lépés van:

- jogi személy alapítása és bejegyzése az illetékes bíróságnál – polgári jognak való megfelelés kérdései;
- energiaközösségként történő regisztráció a MEKH-nél – az energetikai jogszabályoknak való megfelelés kérdései.

A jogi személyekkel szemben támasztott követelmények a Polgári Törvénykönyvben és a szervezetekről szóló törvényben találhatóak. A polgári jog szabályozza a minimális tőkekövetelményt, a tagok minimális számát, a jogi személy szervezeti kérdéseit, a tagok szavazati jogait és a kisebbségben levő tagok jogait.

A jogi személy bejegyzéséről rendelkező jogszabályok egyszerűsített minták alkalmazását és így gyorsított eljárásban való bejegyzést is lehetővé tesznek, amely lehetőség azonban csak akkor áll fenn, ha a mintaokiratoktól a jogi személy nem tér el.

Ahhoz azonban, hogy az adott jogi személy az energetikai szabályoknak is megfeleljen, a mintaokiratok nem feltétlenül biztosítanak elég rugalmasságot, így a bejegyzés is a standard módon és időkeretben zajlik.

A jogi személy bírósági bejegyzése után az energiaközösségként történő regisztráció szükséges, amelyre az irányadó szabályokat a VET Vhr.-ben találjuk. A nyilvántartásba vételt a tevékenység megkezdését megelőzően legalább 75 nappal kell kérelmezni a MEKH-nél. A kérelemmel be kell nyújtani az energiaközösség alapító dokumentumát, a tevékenységek megnevezését, és az ügyvezetést ellátó tagok megfelelési nyilatkozatát.

Amennyiben az energiaközösség a megújulóenergia-közösség nyilvántartásba vételt is kéri, akkor ezt is kérelmezni kell, továbbá, nyilatkoznia kell a tényleges irányítást gyakorló tag megfeleléséről és meg kell jelölni a megújulóenergia-közösség működésével érintett valamennyi transzformátorállomási körzetet.

A megújulóhőenergia-közösségek regisztrációjára egyelőre hiányoznak a részlet-szabályok.

Az energiatermelő létesítmény engedélyeztetése az energiaközösségek tekintetében nem különbözik az általános szabályoktól. Az energiaközösség, mint jogi személy szerezhet engedélyt energiatermelő létesítmény létesítésére, építésére, működtetésére, illet a hálózatra történő csatlakozásához a VET és a VET Vhr., valamint a GET szabályai szerint.

8. EGY ENERGIAKÖZÖSSÉG MŰKÖDÉSÉNEK BEMUTATÁSA

Az energiaközösségek, mint gazdasági társaságok tevékenysége bármely gazdasági tevékenységet magában foglalhat, míg a szövetkezet tevékenysége értékesítésre, beszerzésre, termelésre és szolgáltatásra irányulhat, az egyesület pedig nem alapítható kizárólag gazdasági tevékenység végzésére.

Az energiaközösségkénti tevékenységek korlátait a specifikusan az egyes jogi formákra irányadó polgári jogi kereten túl a VET és a GET rögzítik.

Az energiaközösség az alábbi tevékenységek közül legalább az egyiket végzi:

- villamosenergia termelés, tárolás, fogyasztás, elosztói rugalmassági szolgáltatás nyújtása, villamosenergia-megosztás, aggregálás, a közúti közlekedésről szóló törvény szerinti elektromobilitás szolgáltatás nyújtása és elektromos töltőberendezés üzemeltetése.

A megújulóenergia-közösség tevékenysége pedig, hogy

- megújuló energiaforrásból termel villamos energiát, ilyen villamos energiát fogyaszt, tárol vagy értékesít.

Az energiaközösség az alábbi villamosenergia-ipari tevékenységeket nem végezheti:

- átviteli rendszerirányítás, villamos energia elosztása, egyetemes szolgáltatás, szervezett villamosenergia-piac működtetése.

2024. január 1-jétől kezdve az energiaközösség a szervezett villamos-energiapiacra is kereskedhet villamosenergiával.

Az adminisztratív feladatok megegyeznek bármely más jogi személy pénzügyi beszámolási, számviteli, adózási, adminisztratív feladataival, kiegészülve az adott tevékenységre vonatkozó adatszolgáltatási stb. Kötelezettségekkel.

Habár jelenleg 4 regisztrált energiaközösség létezik Magyarországon, a gyakorlatban egyelőre az érdemi, energiaközösségi működést még egyikük sem kezdte meg.

Nincs még kialakult gyakorlata a regisztrált energiaközösségek működésének ellenőrzésére, ezért célszerű lenne a civil szervezetekéhez hasonlóan éves beszámolót készíteniük, melyben egyrészt bemutadják milyen tevékenységet végeztek az energiapiacra, másrésztől hogyan teljesítették elsődleges céljukat, azaz milyen környezeti, gazdasági, társadalmi-közösségi előnyöket nyújtottak tagjaiknak, illetve működési területükön élők számára.

9. AZ ENERGIAMEGOSZTÁS GYAKORLATA

A villamosenergia-megosztásra gyakorlati tapasztalatok egyelőre nincsenek. A megosztás fogalma szintén a VET-ben található, s elviekben több formája is lehetséges. Mind az aktív felhasználó, mind az energiaközösség jogosult arra, hogy megossza az általa termelt vagy akár az általa tárolt villamos energiát közvetlenül más felhasználó vagy energiaközösség részére. A megosztás történhet a közcélú hálózaton, magánvezetéken vagy összekötő berendezésen keresztül.

Emellett a vételező részére is megosztható villamos energia magánvezetéken keresztül, s a vételező is megoszthatja az általa termelt vagy tárolt villamos energiát közvetlenül a magánvezeték engedélyesével a magánvezetéken keresztül.

A megosztás magában foglalja az energiának mind az ellenértékért cserébe történő, mint az ingyenes átadását.

Sem területi, sem más szempontból nem korlátozott kifejezetten a villamosenergia-megosztás, annak megvalósulását a részletes jogszabályi rendelkezések hiánya akadályozza. Az energiaközösség jogosult a magyar jog alapján megosztásra, azonban annak jogi keretei, hogy azt valójában hogyan adhatja át a tagjai számára, vagy más felhasználó, esetleg más energiaközösség részére, még kidolgozásra vár.

A megújulóhőenergia-közösség megosztási lehetőségének szabályozása a távfűtés/távhűtés terén még szintén szabályozásra vár.

Az adatokhoz való hozzáférés rendjét szintén a VET és a VET Vhr., valamint a kereskedelmi szabályzatok rögzítik, de ebben nincsenek kifejezett szabályok az energiaközösségekre nézve, s a valós idejű adatokhoz hozzáférést egyelőre nem biztosítják.

10. ENERGIAKÖZÖSSÉGEK ÉS AZ ELOSZTÓ HÁLÓZAT

A VET és a GET is alapelvei szinten rögzíti az energiapiaci szereplőknek a hálózathoz való hozzáférés kapcsán az egyenlő elbánáshoz való jogát. Az elosztó hálózati engedélyes a hálózatokhoz történő csatlakozást és a hozzáférést átlátható módon, befolyásmentesen és az egyenlő bánásmód követelményének megfelelően köteles biztosítani.

A VET értelmében az új termelői kapacitások engedélyezése során átlátható módon, az egyenlő bánásmód követelményét betartva kell eljárni, de ennek során figyelembe kell venni megújuló energiaforrások elsőbbségét, illetve az új termelői kapacitások létesítése helyetti alternatívák, így különösen a keresletoldali szabályozással kapcsolatos megoldások és a villamosenergia-tárolás alkalmazását. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésével kapcsolatban a rendszerhasználók közcélú hálózathoz való hozzáféréseinek általános szabályait a MEKH dolgozza ki.

A villamosenergia hálózathoz való csatlakozás és a hálózat használatának feltétele a mérlegkör alapítása vagy ahhoz való csatlakozás, a szükséges hálózat-használati és csatlakozási szerződések megkötése és a rendszerhasználati díjak megfizetése.

A hatósági engedélyek beszerzése mellett a létesítendő erőmű által megtermelt villamos-energia továbbítása érdekében szükséges az átviteli és elosztó hálózathoz történő csatlakozás. Ennek érdekében az energiaközösség a hálózati engedéllyel köteles hálózati csatlakozási szerződést kötni a rendszerhasználat érdekében. Az eredményes üzembe helyezést követően pedig sor kerül a hálózat-használati szerződés és a mérlegköri szerződés megkötésére.

A hálózati engedélyesek üzemeltetésében álló átviteli és elosztó hálózatot a hálózati engedélyesek rendszerhasználati díjak ellenében, szerződéskötési kötelezettség terhe mellett bocsátják rendelkezésre villamosenergia-továbbítás céljából az energiaközösség, mint rendszerhasználó részére.

Az elosztó a csatlakozási és hálózathasználati szerződés megkötése során – a háztartási méretű kiserőmű hálózathoz való csatlakozásának gyorsított biztosítása érdekében – a közcélú villamos hálózatra csatlakozás pénzügyi és műszaki feltételeiről szóló jogszabályban meghatározott teljesítményhatárig a VET Vhr. felhasználókra vonatkozó előírásai szerint jár el.

A hálózati engedélyesek a csatlakozási szerződésben korlátozhatják a garantált csatlakozási kapacitást vagy korlátozott üzemeléssel biztosíthatják a csatlakozást annak érdekében, hogy az új erőmű – a felhasználói berendezést is ideértve – vagy villamosenergia-tároló tekintetében biztosítsák a gazdasági hatékonyságot. A csatlakozási szerződésben a garantált csatlakozási kapacitás vagy üzemelés nem korlátozható, ha az erőmű – a felhasználói berendezést is ideértve – vagy a villamosenergia-tároló beruházója viseli a korlátlan csatlakozáshoz szükséges valamennyi műszaki feltétel költségét.

A hálózati engedélyesek a megújuló energiaforrásból villamos energiát termelő hálózatokhoz való hozzáféréseinek elősegítése érdekében az egyenlő bánásmódot és a hozzáférés feltételeinek átláthatóságát, a megújuló termelői beruházások tervezhetőségét és versenysemlegességét biztosítva hathavi rendszerességgel a nagyfeszültségű és a nagy/középfeszültségű transzformátorállomásokhoz rendelt, az aktuális szabad kapacitásokról, és a csatlakozás műszaki és várható gazdasági feltételeiről szóló részletes tájékoztatót tesznek közzé.

A termelő a szabad hálózati kapacitások kiosztására irányuló eljárásban kizárólag pénzügyi biztosíték nyújtása mellett vehet részt.

A hálózathoz való hozzáférés kizárólag objektív, átlátható módon, az egyenlő bánásmód követelményének sérelme nélkül, jogszabályban meghatározott feltételek szerint tagadható meg, illetve a már lekötött szállításokat korlátozható, csökkenthető, szüneteltethető.

A mérlegkör-felelős köteles megfizetni az átviteli kötelezettség és prémium típusú támogatás alá eső villamosenergia-termelés támogatására meghatározott összeget, és erre vonatkozóan szerződést kötni az átviteli rendszerirányítóval. A fizetési kötelezettség alapját az adott mérlegkörbe tartozó felhasználók részére értékesített villamos energia képezi.

Az energiaközösségek mérlegkörü tagságával kapcsolatos speciális szabály, hogy az említett fizetési kötelezettség kapcsán az értékesített villamos energiába nem számít bele az a mennyiség, amelyet aktív felhasználó vagy energiaközösség megújuló energiaforrásból termelt és megosztott.

11. FOGYASZTÓVÉDELEM AZ ENERGIAKÖZÖSSÉGEN BELÜL

A VET rendelkezései értelmében az energiaközösség tagjának az energiaközösséggel szemben felmerült panaszai ügyében lakossági felhasználó esetén a fogyasztóvédelmi hatóság (területi fogyasztóvédelmi hatóságként a kormányhivatal), a lakossági felhasználónak nem minősülő személy esetén a MEKH jár el.

A felhasználó a hatósági eljárást megelőzően köteles panaszával igazolható módon az engedélyeshez fordulni, s panasz eljárás a jogsértés bekövetkezését követő öt éven túl nem indítható meg. Ha a jogsértő magatartás folyamatos, a határidő a magatartás abbahagyásakor kezdődik.

A MEKH a panasz eljárásában a határozat vagy az eljárást megszüntető végzés meghozataláig terjedő időtartamra végzésben megtilthatja a jogsértő magatartás további folytatását, és elrendelheti a jogsértő állapot megszüntetését.

Az energiaközösségek és tagjaik közötti jogviszonyra az adott jogi személy formára irányadó szabályok alkalmazandók (elsősorban a Polgári Törvénykönyv és a szövetkezetekről szóló törvény). A tagság és az energiaközösség közötti jogviszonyra nézve nincs különös szabály egyelőre. Így nincs speciális feltétele az energiaközösségbe történő be- és kilépésnek sem, ami azonban külön kockázatot jelenthet az energiaközösség működtetésének folyamatossága, de akár fennmaradása kapcsán is.

¹² <https://nkfih.gov.hu/palyazoknak/egyeb-tamogatas/energiakozossegek-kialakitasi-mukodeset-tamogato-mintaprojekt-megvalositasa-2020-314-zfr-ekm/palyazati-felhivas>,

¹³ <https://nffku.hu/energiakozossegek-kialakitasi-tamogato-tobb-eves-program-megvalositasa-2021-emi-ma>

¹⁴ 62/2016. (XII. 28.) NFM rendelet a megújuló energiaforrásból származó villamos energia termelési támogatás korlátairól és a prémium típusú támogatásra irányuló pályázati eljárásról

12. TÁMOGATÁSI RENDSZEREK

12.1 Pályázati lehetőségek

Több éves pályázati lehetőség volt elérhető az utóbbi években, amelyek az energiaközösségek kialakítását célozták, célozzák. (2020-ban¹² és 2021-ben¹³) Ezek megvalósítása meglehetősen sok akadályba ütközik, mivel a szabályozási keret egyelőre hiányos, illetve számtalan értelmezési és alkalmazási kérdést vet fel. Voltak kezdeményezések a nyertes pályázók szakmai tapasztalatcseréjének segítésére, de ezek is elakadtak az elmúlt évben.

12.2 METÁR

2017-ben indult Magyarországon a Megújuló Támogatási Rendszer (METÁR¹⁴). A METÁR pályázati rendszer versenyhelyzetet teremt a beruházók, illetve termelők között, a termelőknek a kötelező átvételi rendszerrel szemben maguknak kell értékesíteniük a megtermelt energiát, a MAVIR nem veszi át előre meghatározott, fix áron a teljes megtermelt energiamennyiséget.

Ennek eredményeként a piaci árak alakulása, az alacsonyabb pályázható támogatási összeg alacsonyabb elérhető bevételt eredményez, s a beruházás megtérülési idejét is meghosszabbíthatja. A piaci árak változékonyságából eredő kockázatot csökkentik a hosszabb távra kötött áramátvételi szerződések ezek időtartama azonban Magyarországon 10 évnél rövidebb, s nem fedik le az kivitelezéséhez

kapcsolódó esetleges bankhitel futamidejét. Mindehhez hozzájárul a kiegyenlítési költségek bizonytalanságának problémája.

Új beruházásra támogatást pályázati eljárás keretében kiosztott zöld prémium típusú jogosultság formájában lehet igényelni. Ebben a rendszerben a termelő értékesíti a villamos energiát, támogatást pedig a piaci referenciaár felett kap. A pályázatokat a MEKH írja ki és bonyolítja le.

Olyan megújuló energiaforrást felhasználó, meglévő erőműegységek is pályázhatnak támogatásra, amelyek jelentős – az eredeti kezdeti beruházási költség 50%-át meghaladó költségű – felújításon vagy fejlesztésen esnek át.

Az 1 MW kapacitást el nem érő erőművek esetén pályázati részvétel nélkül is lehetett zöld prémium típusú jogosultsághoz jutni, azonban 2019. május 1-jétől új kérelem nem adható be és a 2020-2026 közötti évekre a kiosztható új támogatások korlátja 0 Ft/év.

A barna prémium a biomasszát vagy biogázt felhasználó erőművek működőképességének fenntartásának támogatására szolgál, a jogosultság pályázat nélkül, 5 évre igényelhető a MEKH-től.

Az energiaközösségek kötelezettségeinek legfőbb eleme az arányos költségviselés a hálózat fenntartása, általános költségei kapcsán, valamint anyagi felelősség az általuk okozott kiegyenlítetlenségért, amelyet a villamosenergia-rendszerben okoznak a tevékenységükkel.

A METÁR rendszerében az energiatermelők okozathelyesen viselik a menetrend-től való eltérésekből fakadó kiegyenlítési szükséglet költségeit, ami szintén plusz kiadást jelent, s mértékének tervezhetősége bizonytalan.

12.3 Adókedvezmények, mentességek

ÁFA

Az általános forgalmi adó mértéke fő szabály szerint 27%. A megújuló energiaforrásnak minősülő energiaforráson alapuló hőszolgáltatás esetében az adó mértéke 5%. A megújuló energiaforrásból előállított hőenergia kapcsán tehát érvényesül kedvezőbb adómérték, villamos energia vonatkozásában azonban nem.

Energiaközösségek számára az együttműködő közösségek alakítása nyújthat áfa kapcsán előnyt. Az áfatörvény szerinti „együttműködő közösség” egy adott szolgáltató által a tagjai felé nyújtott szolgáltatásokra állapít meg áfa-mentességet, ha a tagok az adott szolgáltatást saját adómentes szolgáltatásaik, vagy adóalanyságon kívüli tevékenységük érdekében veszik igénybe.

Együttműködő közösség lehet bármely áfa adóalany személy, szervezet, amellyel a tagok névre szóló tagsági jogviszonyban állnak (pl. egyesületek, gazdasági társaságok, szövetkezetek). A fentiek alapján egy helyi közösség által létrehozott jogi személy abban az esetben mentesülhet együttműködő közösségként az áfa alól, ha a jogi személynek van nyilvántartott tagsága és teljesíti a törvényben felsorolt feltételeket.

Fontos, hogy ez a kedvezmény kifejezetten a tagok és a közösség belső viszonylatában alkalmazható, vagyis, ha az energiaközösség nem csak a tagjai részére termel energiát, illetve nyújt szolgáltatást, abban arra az általános áfa-szabályok alkalmazandók.

Személyi jövedelemadó-mentesség

2021. június 10-től kezdődően mentes a személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség alól a magánszemély által nem egyéni vállalkozói tevékenység keretében a villamos energiáról szóló törvény szerinti aktív felhasználóként, illetve energia-

közösség tagjaként megszerzett, villamos energia értékesítésből származó bevétele legfeljebb évi 12 000 kWh értékesített villamos energia mennyiségig.¹⁵

12.4 Lakossági energiaár támogatások

2013-tól ársapkát vezettek be a lakossági bruttó végfelhasználói közműárakra, beleértve a villamosenergiát, vezetékes földgázt és a távhőt is. Ezek az árak, amely mind az energiaárat, mind a rendszerhasználati díjakat és adókat tartalmaznak nem tükrözik a valós költségeket, ugyanakkor 2022 nyaráig szinter korlátlan energiafogyasztásra ösztönözték a lakosságot. A „rezsicsökkentett árral” számolva a banki, illetve önerős energiahatékonyságii, megújuló energiás beruházások életciklusuk alatt nem térülnek meg, ez alól talán az egyéni, háztartási méretű napelemes beruházások jelentettek kivételt az éves szaldó elszámolással. Az éves szaldó elszámolás lehetővé tette, hogy a napközben illetve nyáron a hálózatba táplált napenergia termelést később, egy éven belül ingyen felhasználja a fogyasztó, ami eleinte segítette a napelemes beruházások terjedését, de ma már inkább többletterhet jelent a hálózatüzemeltetők számára. A 2022-től éves mennyiségben maximalizált támogatott árak lakossági takarékosagra kis mértékben ugyan, de ösztönzőleg hatnak, az éves szaldó 2024-től való fokozatos kivezetése ugyanakkor az egyéni napelemes beruházás vonzerejét jelentősen csökkenti, a közcélú hálózaton történő megosztást is ösztönözheti a jövőben.

¹⁵ 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 1. sz. melléklet 4.49. pont

13. INNOVÁCIÓK AZ ENERGIAKÖZÖSSÉGEN BELÜL

13.1 Szabályozási tesztkörnyezet

Az innovációk ösztönzése érdekében szükséges a jogi szabályok rugalmasságának bizonyos szintű biztosítása. Ennek érdekében mind a VET[1], mind a GET[2] lehetővé teszi energetikai szabályozói tesztkörnyezetben való részvételt. Ennek lényege, hogy a MEKH engedélyezheti MEKH rendeletben, valamint a villamosenergia, illetve gázellátási szabályzatokban előírt egyes rendelkezésektől való eltérés lehetőségét legfeljebb 24 hónapra. Az engedélyben meghatározott feltételek nem teljesítése esetén azt a MEKH visszavonja. A tesztkörnyezetben való részvétel engedélyezési határideje 152 nap, azaz közel 7 hónap, ami nem előnyös az egyes projektek tervezése és megvalósításának ütemezése kapcsán. A MEKH törvényi felhatalmazást kapott a szabályozási tesztkörnyezet engedélyezéséhez szükséges részletszabályok rendeletben történő meghatározására, a tervezetet társadalmi vitára is bocsátották 2023-ban, de 2024 áprilisáig nem került kihirdetésre.

13.2 Okosmérők

Az okosmérés követelménye, szabályozási kerete már megjelent mind a villamosenergia, mind a gázellátási szabályozásban.

2022. január 1-jén lépett hatályba a VET Vhr. azon rendelkezése, amely szerint az elosztó köteles okosmérőt felszerelni a kiefeszültségen a 3 x 80 A vagy az alatti csatlakozással rendelkező felhasználó részére, ha a felhasználási helyen indirekt mérés vagy előre fizetős mérés kialakítására nem került sor, és

- a felhasználási helynek teljesítménye eléri vagy meghaladja a 3 x 32 A-t, vagy
- a felhasználási helyen háztartási méretű kiserőmű kerül csatlakoztatásra, vagy
- a háztartási méretű kiserőmű esetében a fogyasztásmérő hitelesítési ideje lejárt.

Egyéb esetben igényelni lehet az illetékes elosztótól az okosmérő felszerelését, amelyet díj ellenében az elosztónak kell teljesíteni 4 hónapon belül.

Az okos mérési rendszernek alkalmasnak kell lennie a fogyasztás kiegyenlítő energia elszámolási mérési időintervallumának megfelelő gyakorisággal történő mérésére és elszámolására. Az okosmérő és az okosméréshez kapcsolódó rendszer biztosítja az adatkommunikációs és az adatfeldolgozó rendszer védelmét, valamint azt, hogy a felhasználó közel valós idejű hozzáférést kapjon a nem hiteles fogyasztási adataihoz.

Az okosmérő és az okosméréshez kapcsolódó rendszer minimális működési és műszaki követelményeit az elosztói szabályzat tartalmazza. Az elosztó az elosztói szabályzatban és a villamosenergia-kereskedő a kereskedelmi szabályzatban külön fejezetben határozzák meg az okosmérő által kezelt adatokat, energiahatékonysági programok, keresletoldali válaszingyintézkedés és további szolgáltatások igénybevételének elősegítése érdekében az okosmérőből kinyert nem hitelesített, közel valós idejű fogyasztási adatokat.

13.3 Rugalmassági szolgáltatások

Az energiaközösség, mint fentebb láthattuk, jogosult elosztói rugalmassági szolgáltatás nyújtására. Az elosztói rugalmassági szolgáltatások körére, valamint azok beszerzésére és igénybevételére, továbbá a keresletoldali szabályozásra

vonatkozó rendelkezéseket az elosztói szabályzat tartalmazza, amelyet az elosztók az engedélyesekkel és érdekképviselőjük útján a felhasználókkal és más rendszerhasználókkal – az energiaközösségeket és az aggregátorokat is ideértve – egyeztetve kötelesek kidolgozni.

13.4 Innovatív energiaközösségek támogatása

A 11. pontban hivatkozott pilot projekt támogatások alapvetően a műszaki innovációt támogatták, ugyanakkor a szabályozási tesztkörnyezet hiányában ezek az innovációk nem tudnak megvalósulni.

14. A LEGFONTOSABB AZONOSÍTOTT AKADÁLYOK

A magyar energiaközösségi definíciók több szempontból sem felelnek meg az IEMD és a RED II fogalmainak. Ennek következtében pedig megújulóenergia-közösség jelenleg csak a villamosenergia és a távfűtés/távhűtés terén, a VET és a GET hatálya alatt hozható létre, holott a RED II ilyen értelmű szűkítést nem tesz lehetővé, s ez hazánkban a többi energetikai ágazatban akadályozza ilyen jogalanyok alakítását.

A törvény által az energiaközösségi státuszhoz szükséges tevékenységek felsorolása szükségtelenül szűkíti le a lehetőségeket. A villamosenergia elosztásával kapcsolatos hiányosság a gyakorlatban kisebb probléma, mivel a frissen alakult és alakuló közösségienergia-kezdeményezések nem villamosenergia-elosztással kezdenék a tevékenységüket, azonban az energiahatékonysági, illetve energia-

menedzsment szolgáltatások végzése lehetőségének hiánya már jelentősebb kérdés.

Számos kérdésben hiányoznak egyelőre a részletszabályok, amelyek nélkül a már létrehozott energiaközösségek nem tudják megkezdeni tevékenységüket. Ezek közül a leginkább releváns hiányosság a megosztási tevékenységre vonatkozó részletszabályok hiánya.

Energiaközösség csak meghatározott jogi személy (szövetkezet, illetve nonprofit gazdasági társaság) formában hozható létre, amelyek alapításánál és működtetésénél a polgári jog (társasági és szövetkezeti jog) egyes szabályait is szem előtt kell tartani. Ez utóbbiak azonban módosítás nélkül nem teljesen alkalmasak az IEMD és a RED II szerinti közösségienergia-kezdemenyezések számára, s ezért problémát jelent az energiaközösség számára választható jogi formák leszűkítése. Az eddig létrejött energiaközösségek mind a nonprofit kft. formát választották, s az eddigi gyakorlat is azt mutatja, hogy a polgári jogi keretekben nincs elegendő rugalmasság a közösségi kezdeményezések számára, ami szintén akadály az előrelépésnek.

A helyi önkormányzatok részvétele ugyan nem korlátozott, az energiajogi szabályok szerint szabadon részt vehetnek ilyen kezdeményezésekben, azonban egyes vagyongazdálkodási előírások, illetve szövetkezeti szabályok mégis szinte lehetlenné teszik számukra az energiaközösségben való részvételt.

Az innovatív megoldások fejlesztését, támogatását célzó szabályozói tesztkörnyezet létrehozása jó kezdeményezés, de ennek kapcsán is hiányoznak a gyakorlati megvalósításhoz szükséges további részletszabályok.

Rezsicsökkentés mellett nehéz vonzó ajánlatot tenni lakossági fogyasztóknak, hogy energiaközösségbe lépjenek, közös megújuló termelésbe fektessenek.

15. MEGÁLLAPÍTÁSOK

A hazai villamosenergia-piacon a közösségienergia-kezdemenyezésnek egyelőre nincs nagy múltja. Magyarországon az EU Tiszta Energia Csomagjának elfogadása előtt is lehetőség volt a fogyasztók által termelt és fogyasztott megújuló villamos energia előállítására és felhasználására háztartási méretű erőművek (HMKE) formájában, ami a termelő-fogyasztó előfutárának is tekinthető, a közösségi energiatermelésnek azonban nincsenek igazán gyökerei. A piac régi szereplőinek és arra újonnan belépni kívánó, új típusú piaci szereplőknek számos jogi és műszaki nehézséggel kell szembe nézniük, amelyek lényegesen akadályozzák az energiatermelés decentralizációját, a közösségi kezdeményezések elterjedését.

Az IEMD és a RED II 2021 óta tartó átültetési folyamata még nem zárult le, a szabályozás nem mondható teljesnek.

A NEKT is fontos prioritásnak tartja az energiaközösségek hazai elterjedését, támogatását.¹⁶ Az ehhez szükséges jogi és pénzügyi ösztönző keretrendszer kialakítása még folyamatban van. A pilot projektek tapasztalatai, az iparági és társadalmi egyeztetések, a jogi kutatások eredményei mind hozzájárulnak a hazánkban működőképes modellek kialakításához.

¹⁶ Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve: 2023. évben felülvizsgált változat.

<https://kormany.hu/dokumentumtar/magyarorszag-nemzeti-energia-es-klimaterve-felulvizsgalt-valtozat-tars-egy>

Szerzők: dr. Gajdics Ágnes, Kovács Bence
Magyar Természetvédők Szövetsége - Föld Barátai Magyarország

2024. május

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

based on a decision of the German Bundestag